

Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης
Τμήμα Λογιστικής
Σ.Δ.Ο.

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ
ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ:
Κα ΜΠΙΜΠΙΑ ΜΑΡΙΑ-ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:
ΒΟΥΓΓΙΟΥΚΛΗ ΕΛΕΝΗ
Α.Μ. 5613

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
II. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.....	6
Α. Γενικά.....	6
Β. Νομική θέση του Δ.Σ.....	7
I. Σχέση μεταξύ μελών Δ.Σ. και εταιρίας.....	7
II. Διορισμός και απώλεια ιδιότητας των μελών Δ.Σ. (άρθρο 18ν.2190/20).....	8
1. Προϋποθέσεις εκλογιμότητας.....	8
2. Διορισμός.....	10
3. Θητεία των μελών του Δ.Σ. (άρθ.19).....	12
4. Συγκρότηση του Δ.Σ. σε σώμα.....	12
5. Συνεδρίαση του Δ.Σ. (άρθ.20).....	13
6. Διατυπώσεις συνεδριάσεως του Δ.Σ.....	14
7. Συνεδρίαση του Δ.Σ. (άρθ.21).....	16
III. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. (άρθ.22).....	21
IV. Ευθύνη Μελών Δ.Σ. (άρθ.22α).....	28
V. Αλληλέγγυος ευθύνη των μελών του Δ.Σ.....	41
VI. Εκτέλεση παράνομης απόφασης γενικής συνέλευσης.....	44
VII. Υποχρέωση εχεμύθειας των μελών του Δ.Σ.....	45
VIII. Παραίτηση της εταιρίας από τις αξιώσεις αποζημιώσεως κατά των μελών του Δ.Σ.....	46
IX. Παραίτηση της εταιρίας από τις αξιώσεις της κατά των μελών του Δ.Σ. και απαλλαγή των συμβούλων από την ευθύνη τους.....	49
X. Ευθύνη των μελών του Δ.Σ. αλλοδαπών εταιριών.....	49

ΧΙ.Παραγραφή των αξιώσεων αποζημίωσης της εταιρίας κατά των μελών του Δ.Σ.....	50
ΧΙΙ.Ειδικές μορφές ευθύνης των μελών του Δ.Σ.	50
ΧΙΙΙ.Αξιώσεις κατά μελών του Δ.Σ. (άρθ.22β).....	54
ΧΙV.Ασυμβίβαστο διευθυνόντων συμβούλων (άρθ.23)	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	61

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Όπως είναι γνωστό οι εταιρίες διακρίνονται σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές. Στις προσωπικές εταιρίες το πρόσωπο και η προσωπική συμβολή κάθε συγκεκριμένου εταίρου είναι ουσιώδες στοιχείο για την λειτουργία της εταιρίας. Ο εταιρικός σκοπός δεν επιτυγχάνεται μόνο με την συγκέντρωση κεφαλαίων, αλλά με την διαρκή σύμπραξη όλων των εταίρων, οι οποίου διοικούν την εταιρία. Σε αντίθεση με τις προσωπικές, ουσιώδες στοιχείο για την ίδρυση κεφαλαιουχικής εταιρίας είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων. Το πρόσωπο των εταίρων είναι αδιάφορο για την υπόσταση της εταιρίας. Γι' αυτό η μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας είναι ελεύθερη, ενώ γεγονότα που επέρχονται στο πρόσωπο των εταίρων, όπως ο θάνατος, η πτώχευση, η απαγόρευση δεν επηρεάζουν την εταιρία, την λειτουργία και την συνέχισή της.

Η ανώνυμη εταιρία είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός τύπος κεφαλαιουχικής εταιρίας. Η ανώνυμη εταιρία είναι νομική μορφή εταιρίας που δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια. Η ανάγκη της δημιουργίας της νομικής

αυτής μορφής εταιρίας, δημιουργήθηκε τον χρόνο των μεγάλων εφευρέσεων και της ανάγκης για εκτέλεση μεγάλων έργων που θα συντελούσαν στην πρόοδο των κρατών και των κοινωνιών.

Σκοπός της ανώνυμης εταιρίας είναι η συγκέντρωση μεγάλων κεφαλαίων για την εκμετάλλευση των εφευρέσεων και την εκτέλεση σπουδαίων και πολυδάπανων έργων, τα οποία δεν θα μπορούσαν να εκτελεσθούν από ένα άνθρωπο ή μια μικρή ομάδα ανθρώπων. Για το λόγο αυτό η εταιρική αυτή μορφή, της ανώνυμης εταιρίας, εξαπλώθηκε και διαδόθηκε ευρύτατα από τον 18^ο αιώνα και μετά.

Στην Ελλάδα η ανώνυμη εταιρία ως εταιρική μορφή θεσμοθετήθηκε και εισήχθηκε με το νόμο 2190/1920. Όπως αναφέρθηκε, η ανώνυμη εταιρία, ως εταιρική μορφή απευθύνεται σε μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ανάγκη πολλών κεφαλαίων για να επιτύχουν το σκοπό τους. Η άντληση του κεφαλαίου μπορεί να γίνει από το ευρύ κοινό, διότι το μετοχικό κεφάλαιο είναι διαιρεμένο σε πολλά μερίδια μικρής αξίας, που είναι ενσωματωμένα σε αξιόγραφα, που ονομάζονται μετοχές.

Τα χαρακτηριστικά της ανώνυμης εταιρίας, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

ί. Η ανώνυμη εταιρία είναι ένωση προσώπων που έχει ιδρυθεί με δικαιοπραξία για την επίτευξη ορισμένου σκοπού. Η επίτευξη του

εταιρικού σκοπού της ανώνυμης εταιρίας δεν εξαρτάται από την σύμπραξη των μετόχων.

ii. Η ανώνυμη εταιρία είναι ακραιφνής μορφή κεφαλαιουχικής εταιρίας. Μόνο η καταβολή της εισφοράς έχει σημασία και όχι το πρόσωπο των μετόχων.

iii. Η ανώνυμη εταιρία είναι εταιρία με νομική προσωπικότητα. Η αυτοτέλεια του δημιουργούμενου νομικού προσώπου στην ανώνυμη εταιρία είναι καθολική. Διότι, σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίες, για τα εταιρικά χρέη ευθύνεται μόνο η εταιρία με την περιουσία της και όχι και οι μέτοχοι.

iv. Στο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, θεμελιώδης είναι η έννοια του μετοχικού κεφαλαίου. Επειδή για τα εταιρικά χρέη ευθύνεται μόνο η εταιρία, ο νόμος έχει δημιουργήσει σύστημα που αποβλέπει στην εξασφάλιση της καταβολής και διατήρησης τόσης εταιρικής περιουσίας, όσης αντιστοιχείς το εταιρικό κεφάλαιο.

v. Η ανώνυμη εταιρία είναι εμπορική κατά το τυπικό σύστημα. Επομένως και αν ακόμη ο σκοπός της δεν είναι εμπορικός ούτε καν οικονομικός, θεωρείται εμπορική εταιρία.

Επειδή η ανώνυμη εταιρία είναι το νομικό πλαίσιο για την άσκηση της μεγάλης επιχείρησης, στην οποία χρησιμοποιούνται οι αποταμιεύσεις του κοινού σε παραγωγικές

επιχειρήσεις και στην οποία απασχολούνται πλήθος εργαζομένων, η ομαλή λειτουργία της ανώνυμης εταιρίας ενδιαφέρει άμεσα την εθνική οικονομία. Έτσι η πολιτεία επιφυλάσσει στην ανώνυμη εταιρία προνομιακή μεταχείριση σε σύγκριση με άλλες μορφές ασκήσεως επιχειρηματικής δραστηριότητας. Όπως εύκολη χρηματοδότηση, επιδοτήσεις, φορολογικές και δασμολογικές απαλλαγές.

II. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

A. Γενικά:

Σε αντίθεση με τις προσωπικές εταιρίας, η ανώνυμη εταιρία διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Το διοικητικό συμβούλιο είναι το διαχειριστικό και εκπροσωπευτικό όργανο της ανώνυμης εταιρίας. Η διαχειριστική και εκπροσωπευτική εξουσία των μελών του Δ.Σ. δεν απορρέει από την μετοχική ιδιότητα αλλά από την ιδιότητα τους ως μελών εταιρικού οργάνου. Μάλιστα τα μέλη του Δ.Σ. δεν είναι απαραίτητο να είναι μέτοχοι της εταιρίας. Τον αυξημένο κίνδυνο πλημμελούς διαχείρισης, επειδή το Δ.Σ. διοικεί ξένη και όχι δική του περιουσία, αντιμετωπίζεται από το νόμο με ειδικές διατάξεις για τον έλεγχο και την ευθύνη των μελών του Δ.Σ. Έτσι το Δ.Σ. μπορεί να λεχθεί ως εσωτερικό και εξωτερικό όργανο. Αφού ενεργεί τόσο προς τα έσω, λαμβάνοντας

αποφάσεις, όσο και προς τα έξω, εκπροσωπώντας την εταιρία στις σχέσεις της με τους τρίτους.

Το ότι η διαχειριστική εξουσία ασκείται από ένα όργανο που τυπικά είναι αυτοτελές, δεν σημαίνει ότι αποκλείεται άσκηση ουσιαστικής επιρροής εκ μέρους των μετόχων, ιδίως της πλειοψηφίας, στην διοίκηση της εταιρίας. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει τα μέλη του Δ.Σ. να απαλαμβάνουν της εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας, αλλιώς θα ανακληθούν.

Η επιτυχής εκπλήρωση του εταιρικού σκοπού εξαρτάται βασικά από τις ικανότητες των μελών του Δ.Σ. Έτσι μπορεί η Γενική Συνέλευση να είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας, το Δ.Σ. όμως είναι το σημαντικότερο όργανό της.

B. Νομική θέση του Δ.Σ.

I. Σχέση μεταξύ μελών Δ.Σ. και εταιρίας.

Η σχέση που συνδέει τα μέλη του Δ.Σ. και την ανώνυμη εταιρία, χαρακτηρίζεται από τον Εμπορικό Νόμο ως εντολή (άρθρα 31, 32). Ζήτημα έχει δημιουργηθεί αν η θέση μέλους οργάνου συμβιβάζεται με αυτήν του εντολοδόχου. Έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της εξουσίας που παρέχεται στο μέλος του Δ.Σ. με την εκλογή του από την Γενική Συνέλευση και της

υποκειμενικής σχέσεως που συνάπτεται με την αποδοχή της εκλογής από τον εκλεγέντα. Με την εκλογή παρέχεται στον σύμβουλο η εξουσία διαχείρισης των εταιρικών υποθέσεων και εκπροσώπησης της εταιρίας. Αν ο εκλεγείς αποδεχθεί την άσκηση των εξουσιών αυτών χωρίς αμοιβή, τότε η υποκείμενη σχέση είναι εντολή, ενώ αν συμφωνηθεί αμοιβή, πρόκειται για σχέση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών. Περαιτέρω, δεν αποκλείεται αλλά αποτελεί και σύνηθες φαινόμενο μέλος του Δ.Σ. να συνδέεται με την εταιρία με ειδική σχέση εξαρτημένης εργασίας, συνήθως ως ανώτερος υπάλληλος. Πρέπει, όμως, η υπαλληλική σχέση να διακρίνεται αυστηρά από την οργανική σχέση του μέλους του Δ.Σ. Το μέλος του Δ.Σ. που παρέχει ειδικές υπηρεσίες ονομάζεται ανάλογα τεχνικός, οικονομικός, εμπορικός διευθυντής, νομικός σύμβουλος κλπ.

II. Διορισμός και απώλεια ιδιότητας των μελών Δ.Σ. (άρθρο 18 ν. 2190/20).

1. Προϋποθέσεις εκλογιμότητας.

Η ύπαρξη και λειτουργία διοικητικού οργάνου της ανώνυμης εταιρίας επιτάσσεται με διάταξη αναγκαστικού δικαίου. Συνεπώς, ανώνυμη εταιρία δεν μπορεί να υπάρξει και να ενεργεί έναντι τρίτων, χωρίς Δ.Σ. Ο νόμος 2190/20 δεν καθιερώνει περιπτώσεις ανικανότητας και ασυμβίβαστου για την εκλογή ως μέλους του Δ.Σ. Έτσι μπορεί να εκλεγεί ως

μέλος του Δ.Σ. οποιοδήποτε ικανό για δικαιοπραξία φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Μεταγενέστερη μείωση ή απώλεια της δικαιοπρακτικής ικανότητας του εκλεγέντος συνεπιφέρει και την ανικανότητα του προσώπου να ασκεί την διοίκηση της εταιρίας. Η πτώχευση, όμως, του προσώπου δεν του στερεί την δυνατότητα να εκλεγεί στο διοικητικό συμβούλιο. Επίσης δεν απαιτείται η εμπορική ιδιότητα του μέλους του Δ.Σ.

Παρόλα αυτά, υπάρχουν διατάξεις σε άλλους νόμους που απαγορεύουν την συμμετοχή διαφόρων προσώπων στο Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν ασυμβίβαστα συγκεκριμένων ιδιοτήτων με την ιδιότητα του συμβούλου ανώνυμης εταιρίας. Το ασυμβίβαστο δεν αποτελεί λόγο ανικανότητας προς διορισμό ή ακυρότητας του διορισμού, αλλά συνεπάγεται συνέπειες για τον κωλυόμενο, χωρίς να αποκλείεται ευθύνη της εταιρίας σε περίπτωση συμπαιγνίας. Τέτοια ασυμβίβαστα για την εκλογή στο Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας, προβλέπονται για τους βουλευτές, τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς, τους δικηγόρους, του δημόσιους υπαλλήλους, οι σύζυγοι και οι συγγενείς μέχρι πρώτου βαθμού μελών του Δ.Σ. κλπ.

Σε κάθε περίπτωση πάντως το καταστατικό μπορεί να προβλέπει προϋποθέσεις

ως προς τα πρόσωπα που μπορούν να εκλεγούν ως μέλη του Δ.Σ. (π.χ. μόνο μέτοχοι, απαγόρευση εκλογής αλλοδαπών κλπ).

2. Διορισμός.

Η εκλογή των μελών του Δ.Σ. υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνελεύσεως (άρθρο 34), η οποία αποφασίζει με την συνήθη απαρτία και πλειοψηφία. Ούτε το καταστατικό ούτε η ίδια η γενική συνέλευση μπορούν να παραχωρήσουν την αρμοδιότητα αυτή σε τρίτα πρόσωπα. Εφόσον ο εκλεγείς αποδεχθεί την εκλογή του, αυτή οριστικοποιείται χωρίς να εξαρτάται από την τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας.

Αποκλείσεις από την αρχή ότι τα μέλη του Δ.Σ. εκλέγονται από την γενική συνέλευση, προβλέπονται:

Κατά την ίδρυση της εταιρίας το καταστατικό ορίζει τα πρώτα μέλη του Δ.Σ. τα οποία ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρι την πρώτη τακτική γενική συνέλευση, η οποία θα εκλέξει το οριστικό Δ.Σ. (άρθρ. 34 παρ. 2β).

Το Δ.Σ. μπορεί, εφόσον υπάρχει σχετική εξουσιοδότηση στο καταστατικό να εκλέξει προσωρινό σύμβουλο σε αντικατάσταση άλλου που παραιτήθηκε, πέθανε ή εξέπεσε. Η θητεία του συμβούλου αυτού διαρκεί μέχρι την επόμενη γενική συνέλευση (άρθρ. 34 παρ. 2γ).

Όταν ελλείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για την διοίκηση της εταιρίας, καθώς και όταν συγκρούονται τα συμφέροντα των μελών του Δ.Σ. με τα συμφέροντα της εταιρίας, το μονομελές πρωτοδικείου της έδρας της εταιρίας, μπορεί να διορίσει προσωρινό Δ.Σ., μετά από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον (άρθρ. 69 ΑΚ, 786 ΚΠολΔ).

Το Δ.Σ. εκπροσωπεί την εταιρία σε όλες τις δικαστικές και εξώδικες σχέσεις της. Αντίθετα, η προσωρινή διοίκηση έχει τις εξουσίες που τις έχει απονείμει το δικαστήριο που την διόρισε. Σε περίπτωση που δεν καθορίζονται από το δικαστήριο οι ειδικές εξουσίες της προσωρινής διοίκησης, θεωρείται ότι αυτή έχει το σύνολο των εξουσιών που απορρέουν από το καταστατικό της εταιρίας για την διοίκησή της. Οι εξουσίες της προσωρινής διοίκησης είναι χρονικά περιορισμένες, μέσα στο χρόνο που ορίσθηκε από την δικαστική απόφαση. Σε κάθε περίπτωση οι εξουσίες του προσωρινού Δ.Σ. παύουν όταν η γενική συνέλευση εκλέξει Δ.Σ.

Στο καταστατικό της εταιρίας μπορεί να προβλέπεται ο ορισμός ενός ή περισσοτέρων μελών του Δ.Σ. ή και άλλων προσώπων, στα οποία παρέχεται η εξουσία να εκπροσωπούν την εταιρία σε ορισμένες πράξεις (άρθρ 18. παρ. 2). Η μεταβίβαση αυτή της εκπροσωπευτικής

εξουσίας σε μέλη του Δ.Σ. ή άλλα πρόσωπα, επιτελείται με βάση τις ιδιότητες προσώπων και όχι σε συγκεκριμένα πρόσωπα.

3. Θητεία των μελών του Δ.Σ. (άρθρο 19) .

Η θητεία των μελών του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας είναι ορισμένου χρόνου και μπορεί να ορισθεί μέχρι έξι έτη. Στην περίπτωση που έχει ορισθεί μεγαλύτερο ή αόριστο χρονικό διάστημα από τα έξι έτη, λαμβάνεται ότι ισχύει για έξι έτη. Η θητεία του των μελών του Δ.Σ. αρχίζει από τον διορισμό ή την εκλογή τους. Η θητεία του πρώτου Δ.Σ. που ορίζεται από το καταστατικό πρέπει να διαρκεί μέχρι την πρώτη γενική συνέλευση. Τα μέλη του Δ.Σ. μπορούν να επανεκλεγούν. Μπορούν επίσης, να παραιτηθούν ελεύθερα και χωρίς κανένα περιορισμό.

4. Συγκρότηση του Δ.Σ. σε σώμα.

Τα μέλη του Δ.Σ. μετά την εκλογή τους συνέρχονται προκειμένου να συγκροτηθούν σε σώμα. Δηλαδή να εκλέξουν τον πρόεδρο του Δ.Σ. και στην κατανομή των άλλων αξιωμάτων που ορίζονται από το καταστατικό (πχ. αντιπρόεδρο, γραμματέα, διευθύνοντα σύμβουλο, ταμία κλπ). Η συγκρότηση του Δ.Σ. σε σώμα αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. έχει μόνο τις εσωτερικές ως προς την εταιρία αρμοδιότητες που ορίζονται από το ν. 2190 και η ιδιότητα του προέδρου δεν συνεπάγεται από μόνη της την απονομή σ' αυτόν εξουσίας εκπροσωπήσεως της εταιρίας. Είναι, όμως, δυνατή η παροχή σ' αυτόν εκπροσώπησης της εταιρίας με απόφαση του Δ.Σ. Επίσης, ο πρόεδρος δεν έχει βαρύνουσα ψήφο, ούτε μπορεί το καταστατικό να του προσδώσει τέτοιο δικαίωμα.

Οι διατάξεις που αφορούν τον πρόεδρο του Δ.Σ. ισχύουν και για τον αντιπρόεδρο, όπου προβλέπεται η εκλογή του.

Διευθύνων σύμβουλος είναι το μέλος του Δ.Σ. στο οποίο με απόφαση του ανατίθενται οι αρμοδιότητες για την διοίκηση της εταιρίας και την διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων. Διευθύνων σύμβουλος πρέπει να ορίζεται υποχρεωτικά μέλος του Δ.Σ. Στο πρόσωπο του προέδρου του Δ.Σ. μπορεί ελεύθερα να συμπέσει και η ιδιότητα του διευθύνοντος συμβούλου. Ο νόμος (άρθρο 22^α) επαυξάνει την ευθύνη του διευθύνοντα συμβούλου σε σχέση με την ευθύνη των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Περαιτέρω, ο διευθύνων σύμβουλος είναι υποκατάστατος του Δ.Σ. και σαν τέτοιος υπόκειται στον έλεγχο του Δ.Σ., ο οποίος πρέπει να υπογράφει και τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρίας.

5. Συνεδρίαση του Δ.Σ. (άρθρο 20).

Το Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας προβλέπεται από το νόμο να συνεδριάζει μία φορά το μήνα. Σε περίπτωση που δεν συνεδριάζει μία φορά το μήνα, δεν επιβάλλονται κυρώσεις στα μέλη του Δ.Σ., αλλά δημιουργείται δικαίωμα κάθε μέλους να ζητήσει την σύγκληση του Δ.Σ. μία φορά κάθε μήνα.

Το Δ.Σ. συνέρχεται καταρχήν στην έδρα της εταιρίας. Δεν αποκλείεται ωστόσο από το καταστατικό να προβλέπεται και άλλο τόπο ή τόπους συνεδριάσεως. Τόπο συνεδριάσεως, άλλο από την έδρα της εταιρίας, μπορεί να ορίσει και ο πρόεδρος του Δ.Σ. μόνον εφόσον του έχει ανατεθεί τέτοια αρμοδιότητα από το καταστατικό. Ακόμη, μπορεί στο καταστατικό να προβλέπονται περισσότεροι τόποι συνεδριάσεως, όπου θα συνεδριάζει το Δ.Σ. κατ' επιλογή του προέδρου. Σε περίπτωση συνεδριάσεως στην αλλοδαπή, απαιτείται άδεια του Υπουργού Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου), η παράλειψη της οποίας συνεπάγεται ελάττωμα της συνεδριάσεως. Τέτοια άδεια δεν απαιτείται όταν παρίσταται το σύνολο των μελών του Δ.Σ. και δεν αντιτίθεται κανένα μέλος στην πραγματοποίηση της συνεδριάσεως και στην λήψη αποφάσεως.

6. Διατυπώσεις συνεδριάσεως του Δ.Σ.

Το Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας συνέρχεται σε συνεδρίαση μετά από πρόσκληση

του προέδρου, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την τήρηση των σχετικών διατάξεων.

Η πρόσκληση του προέδρου με την οποία το Δ.Σ. συγκαλείται για συνεδρίαση πρέπει να γνωστοποιείται στα μέλη πριν από δύο εργάσιμες ημέρες, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται η ημέρα της παράδοσης και της συνεδριάσεως. Η πρόσκληση για συνεδρίαση του Δ.Σ. δεν είναι δυνατόν να είναι προφορική, αφού σ' αυτήν απαιτείται να αναγράφονται τα θέματα της ημερησίας διατάξεως.

Την σύγκληση του Δ.Σ. μπορούν να ζητήσουν και δύο μέλη του, με αίτησή τους προς τον πρόεδρο, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να συγκαλέσει το Δ.Σ. εντός 10 ημερών. Σε περίπτωση αρνήσεως του προέδρου να συγκαλέσει το Δ.Σ., αν και του ζητήθηκε από δύο μέλη, επιτρέπεται στα μέλη που την ζήτησαν να συγκαλέσουν το Δ.Σ., εντός πέντε ημερών, μετά την πάροδο του δεκαημέρου, με πρόσκληση που επιδίδεται στα λοιπά μέλη του Δ.Σ. Στην πρόσκληση αυτή πρέπει με σαφήνεια να αναφέρονται τα θέματα με τα οποία θα ασχοληθεί το Δ.Σ. επί ποινή απαραδέκτου.

Κατά τις συνεδριάσεις του Δ.Σ. τηρούνται πρακτικά, από τον γραμματέα του, τα οποία υπογράφονται από τον πρόεδρο και όλα τα μέλη που παραβρέθηκαν στην συνεδρίαση. Η

τήρηση των πρακτικών μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονική μορφή. Η παράλειψη τηρήσεως πρακτικών συνεδριάσεως και η μη υπογραφή τους από κάποιο μέλος του Δ.Σ. δεν συνεπάγεται την ακυρότητα της απόφασης του. Η σωστή και πλήρης τήρηση των πρακτικών συνεδριάσεως, όμως, συνιστούν απόδειξη ως προς την λήψη των αποφάσεων και την σχέση των μελών του Δ.Σ. με την εταιρία. Το βιβλίο των πρακτικών συνεδριάσεως θεωρείται εμπορικό βιβλίο και δικαιούται κάθε μέτοχος της ανώνυμης εταιρίας που έχει έννομο συμφέρον και κάθε μέλος του Δ.Σ. να ζητήσει αντίγραφο, ακόμη και με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

7. Συνεδρίαση του Δ.Σ. (άρθρ. 21) .

Για την λήψη αποφάσεων για τα θέματα που αφορούν την ανώνυμη εταιρία, απαιτείται συνεδρίαση του Δ.Σ. Το Δ.Σ. συνεδριάζει έγκυρα όταν βρίσκεται σε απαρτία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται να παρευρίσκονται στην συνεδρίαση ή να αντιπροσωπεύονται τα μισά μέλη του Δ.Σ. και ένα επιπλέον. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να παρευρίσκονται στην συνεδρίαση τουλάχιστον τρία μέλη του Δ.Σ. Αντίθετα δεν ορίζεται μέγιστος αριθμός των μελών που πρέπει να παρευρίσκονται.

Ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. καθορίζεται από το καταστατικό της εταιρίας,

σε τέτοιο αριθμό ώστε να είναι δυνατός ο υπολογισμός της απαρτίας. Μπορεί, επίσης το καταστατικό να καθορίζει και μέγιστο και ελάχιστο αριθμό συμβούλων, με την προϋπόθεση ότι ο ακριβής αριθμός θα προσδιορίζεται από την γενική συνέλευση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η γενική συνέλευση μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των συμβούλων ή να διορίσει λιγότερους συμβούλους απ' ό,τι προβλέπεται, εφόσον προβεί σε τροποποίηση του καταστατικού.

Με ρήτρα του καταστατικού, μπορεί να ορίζεται μεγαλύτερη από την απαρτία που ορίζεται από το νόμο. Επίσης το καταστατικό μπορεί να ορίσει ότι για την έγκυρη συνεδρίαση του Δ.Σ. απαιτείται η παρουσία ή η αντιπροσώπευση του συνόλου των μελών. Η μη τήρηση τέτοιας διατάξεως συνεπάγεται την ακυρότητα των αποφάσεων που λαμβάνονται.

Το Δ.Σ. λαμβάνει έγκυρα αποφάσεις και εκπροσωπεί την εταιρία, όταν έχει νόμιμη σύνθεση. Αν κάποιο μέλος απωλέσει την ιδιότητα του συμβούλου, δεν υπάρχει νόμιμη σύνθεση του Δ.Σ. και είναι ανάγκη να συμπληρωθεί η κενή θέση. Η συμπλήρωση μπορεί να γίνει και από το Δ.Σ. εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από το νόμο (άρθρο 34).

Για τον σχηματισμό νόμιμης απαρτίας για την λήψη αποφάσεων από το Δ.Σ., ο νόμος απαιτεί την παράσταση ή των αντιπροσώπευση του μισού αριθμού των μελών συν ένα επιπλέον, οι οποίοι, όμως, δεν πρέπει να είναι λιγότεροι από τρεις. Για τον σχηματισμό της απαρτίας, λαμβάνονται υπόψη και οι σύμβουλοι που αντιπροσωπεύονται. Κάθε σύμβουλος που παρευρίσκεται στην συνεδρίαση, μπορεί να αντιπροσωπεύσει μόνο ένα σύμβουλο που απουσιάζει.

Κάθε μέλος του Δ.Σ. έχει το δικαίωμα να ψηφίσει για την λήψη αποφάσεων σε θέματα που αφορούν την διοίκηση και εκπροσώπηση της ανώνυμης εταιρίας. Το καταστατικό, ούτε κανένα άλλο όργανο δεν μπορεί να στερήσει από το μέλος του Δ.Σ. να ψηφίσει, για την λήψη αποφάσεων, ούτε μπορεί να ορίσει ότι ένα μέλος του Δ.Σ. έχει περισσότερο από ένα δικαίωμα ψήφων, για οποιονδήποτε λόγο (π.χ. συμμετοχή τους στο εταιρικό κεφάλαιο). Δεν είναι επίσης δυνατή η παραίτηση του μέλους του Δ.Σ. από το δικαίωμα ψήφου. Αφενός διότι το δικαίωμα αυτό απονέμεται στο μέλος του Δ.Σ. προς το συμφέρον της εταιρίας, αλλά και διότι η παραίτηση από το δικαίωμα αυτό αντίκειται στο συλλογικό χαρακτήρα του Δ.Σ. Δεν αποκλείεται, όμως, μέλος του Δ.Σ. να απέχει από την ψηφοφορία για συγκεκριμένο

θέμα. Η αποχή, όμως, αυτή εναπόκειται στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια του μέλους του Δ.Σ.

Η πλειοψηφία για την έγκυρη λήψη αποφάσεων από το Δ.Σ. πρέπει να είναι απόλυτη. Δηλαδή μεγαλύτερη από το σύνολο των αντιθέτων ή μη σύμφωνων ψήφων. Ως μη σύμφωνη ψήφος θεωρείται η λευκή ψήφος και η αποχή από την ψηφοφορία. Ενώ οι απόντες σύμβουλοι από την συνεδρίαση δεν υπολογίζονται για τον σχηματισμό πλειοψηφίας. Άκυρη είναι επίσης και η απόφαση που λήφθηκε από το Δ.Σ, αν θεωρήθηκε αυξημένης ισχύος η ψήφος του προέδρου του Δ.Σ. Το καταστατικό πάντως, μπορεί να ορίζει ότι για την λήψη αποφάσεων σε ορισμένα θέματα, απαιτείται η πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του Δ.Σ. Η μη τήρηση τέτοιας διάταξης επιφέρει την ακυρότητα των αποφάσεων του Δ.Σ. Τέτοια πρόβλεψη, όμως, δυσχεραίνει την λήψη αποφάσεων του Δ.Σ. και δεν εξυπηρετεί την ταχύτητα που απαιτείται να έχει το Δ.Σ. για την αντιμετώπιση των θεμάτων που απασχολούν την εταιρία και μπορεί να το καταστήσει ανενεργές και χωρίς δυνατότητα διοίκησης της εταιρίας. Εξάλλου, ενδεχόμενη τέτοια πρόβλεψη, έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της συλλογικής οργάνωσης του Δ.Σ. και της

συλλογική δράση του για την αντιμετώπιση των θεμάτων της εταιρίας και την διοίκησή της.

Οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται αποκλειστικά και μόνο από τα μέλη του. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ληφθεί απόφαση με την συμμετοχή άλλων προσώπων. Ούτε να εξαρτηθεί η λήψη αποφάσεως από την σύμφωνη γνώμη άλλων προσώπων, ακόμη και μετόχων της εταιρίας. Διότι οι μέτοχοι μπορούν να ενεργήσουν μόνο ως συνέλευση, με όλα τα δικαιώματα που ο νόμος προβλέπει για την γενική συνέλευση των μετόχων.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, το Δ.Σ. ως συλλογικό όργανο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την συνεδρίασή του. Δεν είναι έγκυρη η λήψη αποφάσεως χωρίς αυτό να συνεδριάσει. Ως συνεδρίαση νοείται μόνο η φυσική παρουσία των μελών του Δ.Σ. σε συγκεκριμένο τόπο. Αυτό συνάγεται από την διατύπωση του νόμου (άρθρο 20 παρ. 1 και 2), όπου γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένο τόπο. Από την ελληνική νομοθεσία, συνεπώς, δεν επιτρέπεται η συνεδρίαση του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας από απόσταση. Ούτε επιτρέπει την λήψη αποφάσεως με την σύνταξη πρακτικού το οποίο υπογράφεται με περιφορά του από τα μέλη του Δ.Σ. Επιπλέον, η ελληνική νομοθεσία δεν επιτρέπει την συνεδρίαση του Δ.Σ. με τις σύγχρονες

μεθόδους της τεχνολογίας, όπως τηλεδιάσκεψη κλπ.

Η αντιπροσώπευση συμβούλου σε συνεδρίαση του Δ.Σ. καθιερώνεται με ρητή διάταξη του νόμου (άρθρο 21 παρ. 3). Ο σύμβουλος του Δ.Σ. που απουσιάζει μπορεί να αντιπροσωπευθεί μόνο από άλλο σύμβουλο και όχι από πρόσωπο που δεν είναι μέλος του Δ.Σ.

Οι αποφάσεις του Δ.Σ. μπορεί να είναι άκυρες. Η ακυρότητα μπορεί να οφείλεται είτε εξαιτίας μη νόμιμης σύγκλησης του Δ.Σ., είτε για παράβαση του νόμου, του καταστατικού ή απόφασης της γενικής συνέλευσης. Απόφαση του Δ.Σ. μπορεί να προσβληθεί ως άκυρη και για παράβαση της αρχής της πλειοψηφίας. Η άκυρη απόφαση του Δ.Σ. μπορεί να επικυρωθεί από το Δ.Σ. Η αναγνώριση ακυρότητας αποφάσεως του Δ.Σ. μπορεί να γίνει με άσκηση αγωγής στο αρμόδιο Δικαστήριο. Σε περίπτωση που ασκηθεί αγωγή με αίτημα να αναγνωρισθεί η ακυρότητα απόφασης του Δ.Σ. μπορεί με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων να ζητηθεί η αναστολή εκτελέσεώς της. Η αναστολή διατάσσεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, εφόσον πιθανολογηθεί η ευδοκίμηση της αγωγής.

III. Αρμοδιότητα του Δ.Σ. (άρθρο 22) .

Το Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας είναι αρμόδιο να αποφασίζει οποιαδήποτε πράξη αφορά στην διοίκηση της εταιρίας, την διαχείριση

της περιουσίας της και γενικά στην επιδίωξη του σκοπού της εταιρίας. Η εξουσία του Δ.Σ. περιορίζεται από τις νομοθετικές διατάξεις, τον εταιρικό σκοπό, το καταστατικό και τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης. Αν και η θέση της γενικής συνέλευσης βρίσκεται στην ανώτερη βαθμίδα της ιεραρχίας των οργάνων της ανώνυμης εταιρίας, δεν της επιτρέπεται να επικυρώνει παράτυπες ή άκυρες αποφάσεις του Δ.Σ. Είναι, όμως, δυνατόν να ορίζεται στο καταστατικό ότι οι ενέργειες του Δ.Σ. υπόκεινται στον έλεγχο ή την έγκριση της γενικής συνέλευσης. Η δυνατότητα αυτή της γενικής συνέλευσης δεν μπορεί να μειώνει την διαχειριστική εξουσία που έχει το Δ.Σ.

Η ανώνυμη εταιρία δεσμεύεται από τις δικαιοπραξίες που καταρτίζει ο εκπρόσωπός της, αρκεί να συνάγεται από τις περιστάσεις ότι αυτός δεν ενεργούσε για δικό του λογαριασμό.

Το Δ.Σ. δικαιούται να επιχειρεί κάθε πράξη σχετική με το σκοπό της εταιρίας, χωρίς να εξετάζεται εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ωφέλιμη για την εταιρία. Στην έννοια των πράξεων διαχείρισης περιλαμβάνονται τόσο οι καθαρές πράξεις διαχείρισης όσο και οι πράξεις διαθέσεως. Οι παραχωρήσεις, όμως, από χαριστική αιτία δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δ.Σ. Στην εξουσία του Δ.Σ.

υπάγεται και η διαχείριση της εταιρικής περιουσίας, όπως η δυνατότητα πώλησης ή υποθήκευσης ακινήτων της. Η πώληση πάντως ολόκληρης της εταιρικής περιουσίας, εκφεύγει από τον εταιρικό σκοπό και συνιστά υπέρβαση της εξουσίας του Δ.Σ. Ωστόσο η εκποίηση ολόκληρου το τεχνικού εξοπλισμού της εταιρίας με σκοπό την αντικατάστασή του με νέο, αποτελεί νόμιμη πράξη διαχείρισης της εταιρικής περιουσίας.

Πράξη διαχείρισης επίσης, συνιστά και η απόκτηση συμμετοχής σε άλλη εταιρία, η οποία προάγει τον εταιρικό σκοπό, είτε στο επίπεδο επωφελοδύς τοποθέτησης των διαθεσίμων της, εφόσον το καταστατικό δεν απαγορεύει την απόκτηση τέτοιας συμμετοχής και η συμμετοχή αυτή δεν απολήγει σε άσκηση άλλης δραστηριότητας με το κάλυμμα της εταιρίας στην οποία υφίσταται η συμμετοχή.

Η παροχή εγγυήσεως στο όνομα της εταιρίας για άλλο νομικό ή φυσικό πρόσωπο, είναι δυνατή εφόσον η εγγύηση αυτή εξυπηρετεί την εκπλήρωση του σκοπού της εταιρίας.

Η ανώνυμη εταιρία δεσμεύεται έναντι των τρίτων από τις πράξεις των οργάνων της, εφόσον αυτές δεν υπερβαίνουν τις εξουσίες που η νομοθεσία απονέμει ή επιτρέπει να απονεμηθούν στα όργανα αυτά. Συνεπώς, ο νόμος αποτελεί το κύριο κριτήριο που περιορίζει την

εκπροσωπευτική εξουσία των μελών του Δ.Σ. Ο περιορισμός αυτός παρουσιάζεται με δύο μορφές: είτε ο νόμος απαγορεύει την ενέργεια ορισμένων πράξεων, είτε απονέμει την αρμοδιότητα αυτή σε άλλα όργανα.

Άλλος περιορισμός της εξουσίας των μελών του Δ.Σ αποτελεί ο εταιρικός σκοπός. Το αν μια πράξη εμπίπτει στον εταιρικό σκοπό, δεν κρίνεται με τυπικά κριτήρια, αλλά εξετάζεται κατά πόσο σχετίζεται με την όλη οικονομική δραστηριότητα της εταιρίας. Αυτή η δραστηριότητα διαγράφεται από το σκοπό της εταιρίας όπως αυτός προσδιορίζεται στο καταστατικό της. Αρκεί η συγκεκριμένη πράξη να εξυπηρετεί ακόμη και έμμεσα τον εταιρικό σκοπό και είναι αδιάφορο αν τελικά η πράξη αποδειχθεί επωφελής.

Οι πράξεις του Δ.Σ. δεσμεύουν την εταιρία έναντι των τρίτων, ακόμη και αν βρίσκονται έξω από το σκοπό της εταιρίας. Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό προβλέπεται για τις πράξεις που ο τρίτος που συναλλάσσεται γνωρίζει ή οφείλει να γνωρίζει ότι η ενέργεια αυτή του Δ.Σ. αποτελεί υπέρβαση του εταιρικού σκοπού. Η φράση «ώφειλε να γνωρίζει» καλύπτει τόσο την ελαφριά όσο και την βαριά αμέλεια, διότι το άρθρο 22 δεν διακρίνει μεταξύ των δύο αυτών νομικών όρων. Αυτή η έκφραση υπονοεί πάντως την στοιχειώδη επιμέλεια του

τρίτου, η οποία κρίνεται κατά περίπτωση, ανάλογα με τις υφιστάμενες συνθήκες, την συναλλασσόμενη εταιρία και το είδος της συναλλαγής. Δεν είναι απαραίτητο, όμως, η έρευνα του καταστατικού και των λοιπών εγγράφων της εταιρίας. Αν και πρέπει να γίνει δεκτό ότι η γνώση στοιχείων που δημιουργούν αμφιβολίες, ενδέχεται να θεμελιώνουν υποχρέωση έρευνας, από την πλευρά του τρίτου συναλλασσόμενου, της ακρίβειάς τους, η δε παράλειψη τέτοιας έρευνας δεν αποκλείεται να θεωρηθεί υπαίτια άγνοια.

Η διενέργεια πράξης αντίθετης με τον εταιρικό σκοπό στοιχειοθετεί την ευθύνη των μελών του Δ.Σ. Η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. δεν αναιρείται εάν η πράξη διενεργήθηκε με την συναίνεση της γενικής συνέλευσης. Ούτε είναι δυνατή η έγκριση των πράξεων που έγιναν καθ' υπέρβαση του εταιρικού σκοπού από την γενική συνέλευση.

Η δέσμευση της ανώνυμης εταιρίας από πράξη του εκπροσώπου της προϋποθέτει ότι αυτός που διενήργησε την πράξη είχε την εξουσία για την διενέργεια της συγκεκριμένης πράξης. Η ελαττωματικότητα της ανάθεσης εξουσίας εκπροσώπησης της εταιρίας δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 του ν. 2190/20, που αναφέρεται μόνο στην υπέρβαση του εταιρικού σκοπού.

Στο άρθρο 22 του ν. 2190/1020, γίνεται διάκριση μεταξύ τρίτων καλής και κακής πίστεως και ορίζει ότι οι πράξεις του Δ.Σ. που έγιναν καθ' υπέρβαση του εταιρικού σκοπού, δεν αντιτάσσονται στους τρίτους που συναλλάχθηκαν με καλή πίστη. Η καλή πίστη αυτή απαιτεί στοιχειώδη επιμέλεια για την έρευνα της ύπαρξης εκπροσωπευτικής εξουσίας. Επίσης η εταιρία δεν δεσμεύεται από τις πράξεις του εκπροσώπου της, όταν συντρέχει περίπτωση συμπαιγνίας με τον τρίτο σε βάρος της. Ως εκπρόσωποι της εταιρίας κατά την έννοια του άρθρου 22 θεωρούνται και τα πρόσωπα στα οποία έχουν μεταβιβαστεί εξουσίες του Δ.Σ., εκτός αν έχει δοθεί σ' αυτούς μόνο ειδική πληρεξουσιότητα για τέλεση συγκεκριμένης πράξεως.

Η εξουσία εκπροσώπησης της ανώνυμης εταιρίας ασκείται καταρχήν από το Δ.Σ., που ενεργεί συλλογικά. Η έννοια της συλλογικής δράσης του Δ.Σ. έχει την έννοια ότι όλα τα μέλη του θα πρέπει να έχουν την δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεως και όχι ότι θα πρέπει να συμπράττουν σε κάθε πράξη.

Από το νόμο επιτρέπεται η μεταβίβαση εκπροσωπευτικής εξουσίας, κατ' απόκλιση της αρχής της συλλογικής δράσης του Δ.Σ., αν υπάρχει σχετική ρήτρα στο καταστατικό της

ανώνυμης εταιρίας. Εάν λείπει από το καταστατικό της εταιρίας τέτοια πρόβλεψη, η μεταβίβαση διαχειριστικών εξουσιών είναι δυνατή μόνο με την χορήγηση ειδικής πληρεξουσιότητας για την διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων. Η ανάθεση της εξουσίας του Δ.Σ. γίνεται σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Στην περίπτωση που η αρμοδιότητα ανατίθεται σε περισσότερα πρόσωπα, τα πρόσωπα αυτά ενεργούν συλλογικά μόνο αν το Δ.Σ. έχει αποφασίσει την συλλογική ενέργεια των υποκατάστατων.

Οι υποκατάστατοι, όμως, έχουν περιορισμένη εξουσία, σε σχέση με το Δ.Σ., το οποίο μπορεί να λάβει αποφάσεις αντίθετες και υπερισχύουν αυτών που έλαβαν οι υποκατάστατοι. Το Δ.Σ. ευθύνεται τόσο για κάθε πταίσμα των υποκατάστατων όσο και για την παράλειψη παρακολούθησής τους. Ακόμη δεν πρέπει να αποκλεισθεί η ευθύνη του Δ.Σ. αν δεν προέβης τις απαιτούμενες ενέργειες για την αποτροπή της ζημίας που προξένησε η πλημμελής εκτέλεση των υποκατάστατων που ορίσθηκαν από το ίδιο. Η διάρκεια της υποκατάστασης του συμβουλίου προκύπτει από την ερμηνεία της πράξης με την οποία έγινε η υποκατάσταση. Ακόμη, αν η απονομή εξουσίας συνδέεται με την ύπαρξη ορισμένης ιδιότητας του υποκατάστατου, αν αυτή η ιδιότητα

εκλείψει, παύει αυτόματα και η εξουσία υποκατάστασης.

Η παύση του Δ.Σ. συνεπιφέρει και την παύση της εξουσίας υποκατάστασης. Διότι η εξουσία αυτή δεν μπορεί να επεκταθεί πέρα από αυτή των προσώπων που αποφάσισαν την ανάθεση της υποκατάστασης. Οι υποκατάστατοι ανακαλούνται ελεύθερα οποτεδήποτε από το Δ.Σ. Η ανάκληση μπορεί να είναι και σιωπηρή, όταν το Δ.Σ. ασκεί από μόνο του συστηματικά τις αρμοδιότητες που είχε μεταβιβάσει.

IV. Ευθύνη Μελών Δ.Σ. (άρθρο 22 α).

Η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, προβλέπεται στο άρθρο 22 α του ν. 2190/1920. Η διάταξη αυτή προστέθηκε στο νόμο 2190/20 με το άρθρο 9 του ν.δ. 4237/1962. Το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, δεν περιορίζεται αυστηρά μόνο στα μέλη του Δ.Σ., αλλά επεκτείνεται και στα τρίτα πρόσωπα, στα οποία ανατέθηκε οργανική εξουσία διαχείρισης ή εκπροσώπησης της εταιρίας.

Ο νόμος, επειδή παρέχει μεγάλες εξουσίες στο Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, καθιερώνει αυστηρό σύστημα ευθύνης των μελών του Δ.Σ. Η ευθύνη αυτή υφίσταται μόνο απέναντι στην εταιρία και όχι απέναντι στους μετόχους, τους εργαζόμενους ή τους δανειστές της εταιρίας. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις του κοινού δικαίου

της ευθύνης. Παράλληλα, όμως, δημιουργείται και ευθύνη της εταιρίας, με την οποία ο υπόχρεος προς αποζημίωση σύμβουλος ευθύνεται εις ολόκληρον. Περαιτέρω, είναι δυνατή και η θεμελίωση ευθύνης των μελών του Δ.Σ. σε αδικοπραξία, ανεξάρτητα από την ευθύνη του νομικού προσώπου της ανώνυμης εταιρίας. Όπως ισχύει, για παράδειγμα, στην περίπτωση έκδοσης ακάλυπτης επιταγής για λογαριασμό της εταιρίας, από μέλος του Δ.Σ., όπου γίνεται δεκτό ότι φέρει εις ολόκληρον ευθύνη, μαζί με την εταιρία και ο εκπρόσωπος που την εξέδωσε. Το καταστατικό της ανώνυμης εταιρίας, δεν μπορεί να περιορίζει την ευθύνη των μελών του Δ.Σ. Δεν είναι, κατά συνέπεια, νόμιμος όρος του καταστατικού, σύμφωνα με τον οποίο επιβάλλεται πρόστιμο σε βάρος των μελών του Δ.Σ. για παράβαση των υποχρεώσεών τους, με την καταβολή του οποίου εξαντλείται η απαίτηση της εταιρίας κατά των συμβούλων.

Την νομική βάση της ευθύνης των μελών του Δ.Σ. τη ανώνυμης εταιρίας έναντι αυτής, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί η παράβαση των υποχρεώσεων που επιβάλλει η νομοθεσία και το καταστατικό της εταιρίας. Η ευθύνη, επομένως, των μελών του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας, είναι αδικοπρακτική και όχι συμβατική.

Η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας και όσων άλλων ενήργησαν πράξεις κατ' εξουσιοδότηση αυτού, υφίσταται για την ζημία που προκάλεσαν σ' αυτήν από κάθε πταίσμα τους. Στις διατάξεις, όμως, του άρθρου 22 α, του νόμου, παρατηρείται μία αντιφατική διατύπωση. Διότι, ενώ στην πρώτη παράγραφο της διατάξεως ορίζεται ότι οι σύμβουλοι ευθύνονται έναντι της εταιρίας κατά την διοίκησή της για κάθε πταίσμα, στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου περιορίζεται η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. και ορίζεται ότι ο σύμβουλος δεν ευθύνεται αν αποδείξει ότι κατέβαλε την επιμέλεια του σωστού οικογενειάρχη. Από τον περιορισμό αυτό εξαιρείται ο διευθύνων σύμβουλος, ο οποίος υποχρεούται να επιδείξει κάθε επιμέλεια.

Η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας οριοθετείται από τις αρμοδιότητες και από τις υποχρεώσεις τους. Οι υποχρεώσεις τους προσδιορίζονται με γνώμονα το εταιρικό συμφέρον. Έννοια που περιλαμβάνει διάφορα επιμέρους συμφέροντα χωρίς να ταυτίζεται με το άθροισμα αυτών των συμφερόντων. Τα εύρος των επιμέρους συμφερόντων που καλύπτει η έννοια του εταιρικού συμφέροντος, διαφέρει με βάση διάφορα κριτήρια, όπως το μέγεθος ή το αντικείμενο της δραστηριότητας. Το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητές του όπως διαγράφονται από το

πλαίσιο των δραστηριοτήτων της εταιρίας, που αναπτύσσονται στο οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δρα η εταιρία. Αυτό το περιβάλλον καθορίζει και τα επιμέρους συμφέροντα, τα οποία θα πρέπει να είναι να διαφυλάσσει το Δ.Σ. Γίνεται αντιληπτό, λοιπόν, ότι δεν είναι δυνατόν αυστηροί νομοθετικοί κανόνες να οριοθετούν το πεδίο δράσης του Δ.Σ., κατά ενιαίο τρόπο. Αυτό το πεδίο προσδιορίζεται με βάση κανόνες συμπεριφοράς, που διαφέρουν ανάλογα με την οργανωτική δομή κάθε εταιρίας, οι οποίοι διατυπώνονται γενικά, κατά τρόπο ώστε να καταλαμβάνουν τις περισσότερες δυνατές περιπτώσεις, που χαρακτηρίζονται από τα ίδια προσδιοριστικά στοιχεία.

Ο προβληματισμός για την αξιολόγηση της δράσης των οργάνων της διοίκησης της εταιρίας, γίνεται εντονότερος όταν πρόκειται για μεγάλες ανώνυμες εταιρίες, που προσφέρονται για επενδύσεις του κοινού ή για εταιρίες που παρέχουν ευρύτερες υπηρεσίες στο κοινό. Το Δ.Σ. τέτοιων εταιριών οφείλει να λαμβάνει υπόψη αυτόν τον «κοινωνικό» χαρακτήρα της εταιρίας και να ενεργεί αποσκοπώντας και στην διαφύλαξη των επιμέρους συμφερόντων που τοποθετούνται πέρα από την εσωτερική δομή της εταιρίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι πολύ πιθανόν να ενδείκνυται η προάσπιση κάποιου εξωτερικού,

σε βάρος κάποιου άλλου «εσωτερικού», που τοποθετείται σε κατώτερη βαθμίδα. Για παράδειγμα τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα, ακόμη και αν προκαλούν σημαντικό κόστος για την εταιρία. Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι η μη τήρηση τέτοιων μέτρων, τα οποία εξυπηρετούν το «δημόσιο» ή «κοινό» συμφέρον μπορεί να οδηγήσει σε επιβολή κυρώσεων σε βάρος της εταιρίας. Η επιβολή τέτοιων κυρώσεων είναι ένας παράγοντας που πρέπει να κατευθύνει τις αποφάσεις του Δ.Σ.

Από την πλευρά του το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες του πάντοτε έχοντας γνώμονα το συμφέρον της εταιρίας, αλλά λαμβάνοντας και τις αποφάσεις του, επίσης πάντοτε στο πλαίσιο που θέτουν η ισχύουσα νομοθεσία ή άλλοι κανόνες. Η νομοθεσία και οι κανόνες αυτοί καθορίζουν το συμφέρον της εταιρίας. Το Δ.Σ. οφείλει μεταξύ άλλων να κατευθύνει την στρατηγική της εταιρίας, η οποία περικλείει την ανεύρεση οικονομικών πόρων, στελεχών και κανόνων συμπεριφοράς, να επιβλέπει την υλοποίηση αυτής της στρατηγικής και να οργανώνει την ενημέρωση των μετόχων και των τρίτων, για την εταιρική δραστηριότητα.

Τα επιμέρους στοιχεία, τα οποία πρέπει να κατευθύνουν το Δ.Σ. στην λήψη

τέτοιων αποφάσεων, είναι δυνατόν αν καταγραφούν σε ειδικούς νομοθετικούς ή κανονιστικούς κανόνες. Αυτά τα στοιχεία συνάγονται από γενικές αρχές, όπως αυτή της «χρηστής διοίκησης», της «συνειτής διοίκησης» και της διαφύλαξης του εταιρικού συμφέροντος. Η σκοπιμότητα ωστόσο των αποφάσεων του Δ.Σ. ελέγχεται και τις περισσότερες φορές κρίνεται με βάση τα αποτελέσματα συγκεκριμένων πράξεων ή παραλείψεων. Εάν κριθεί ότι οι συγκεκριμένες αποφάσεις λήφθηκαν ή υλοποιήθηκαν με βάση κριτήρια ξένα απ' αυτά της χρηστής διοίκησης κλπ και ιδίως αν η απόφαση λήφθηκε χωρίς να έχει προηγηθεί επαρκής και αιτιολογημένη μελέτη ή ιδιοτελώς, η ευθύνη του Δ.Σ. είναι αναμφισβήτητη. Τα όρια της ασφαλούς κρίσης, όμως, για να συναχθεί το συμπέρασμα για την συμφωνία της συγκεκριμένης πράξης ή παράλειψης με τις αρχές της χρηστής διοίκησης, είναι πολύ δυσδιάκριτα και δεν είναι δυνατόν να οριοθετηθεί επακριβώς. Η ανασφάλεια του δικαίου που προκαλείται είναι σημαντική και αντικατροπτίζεται στην ίδια την συμπεριφορά των μελών του Δ.Σ. Αφού αυτά βρίσκονται διαρκώς εκτεθειμένα στην αμφισβήτηση της συμφωνίας της συγκεκριμένης ενέργειάς τους ή της παράλειψής τους με τις γενικές και αόριστες έννοιες που αναφέρθηκαν (χρηστής

διοίκησης κλπ) και της ένταξής τους στο πλαίσιο που διαγράφεται από το εταιρικό συμφέρον. Η οποία αποτελεί έννοια ελαστική, το περιεχόμενο της οποίας διαμορφώνεται κατά περίπτωση. Αντιστρέφοντας τις παραπάνω σκέψεις, η ανασφάλεια του δικαίου επιτρέπει στο Δ.Σ. να επιδιώξει την κατοχύρωση των θέσεών του στις ίδιες αόριστες, γενικές και ελαστικές έννοιες, κατά τρόπο ώστε να υποστηρίξει την ορθότητα της απόφασής του, έννοια επίσης ελαστική και αόριστη στο μέτρο που τα κριτήρια του χαρακτηρισμού μιας πράξης ή παράλειψης ως ορθής σε κάποια συγκεκριμένη περίπτωση, ή σύμφωνη με τους κανόνες της χρηστής διοίκησης κλπ θα ήταν δυνατό να κριθεί ότι δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια ένταξής της στις ανωτέρω έννοιες. Εξάλλου, επειδή η κρίση για το αν μια πράξη ή παράλειψη εντάσσεται στις παραπάνω ευρείες και ελαστικές έννοιες, γίνεται εκ των υστέρων, με επίγνωση των αποτελεσμάτων των συγκεκριμένων πράξεων ή παραλείψεων, θα μπορεί να στηρίζεται σε διαφορετική αξιολόγηση των ίδιων πραγματικών περιστατικών ή άλλων στοιχείων.

Η έννοια του πταίσματος, που αποτελεί θεμέλιο λίθο της ευθύνης, στοιχειοθετείται με βάση διάφορες πτυχές σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο πεδίο ευθύνης. Όταν το πταίσμα

θεμελιώνεται σε παράβαση νομοθετικής ή κανονιστικής διάταξης ή του καταστατικού σκοπού της εταιρίας, η διαπίστωσή του είναι ευχερής. Εφόσον βέβαια το συγκεκριμένο πταίσμα μπορεί να αποδοθεί στο υποκείμενο της συμπεριφοράς. Απομένει, μετά απ' αυτό ο καθορισμός του ύψους της ζημίας και η απόδειξη της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ ζημίας και πταίσματος. Δεν αποκλείεται όμως, η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας, να θεμελιώνεται όχι σε παραβίαση συγκεκριμένου ειδικού κανόνα, αλλά σε ενέργεια αντίθετη με την αρχή της χρηστής διοίκησης κλπ, αρχή που πρέπει να συνιστά οδηγό για τις ενέργειες ή τις παραλείψεις των προσώπων που ασκούν την διοίκηση της εταιρίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις η στοιχειοθέτηση της ευθύνης των μελών του Δ.Σ. είναι έργο αρκετά δυσχερές. Η θεμελίωση της ευθύνης αναζητείται σε γενικές έννοιες, όπως αυτή του «συνετού διαχειριστή», ή του «συνετού επιχειρηματία» (άρθρ. 22 α παρ. 2).

Το πταίσμα των μελών του Δ.Σ. που θα μπορεί να αποδοθεί σ' αυτούς συνίσταται σε συμπεριφορά που δεν θα υιοθετούσε ένας συνετός διαχειριστής επιχειρηματίας, που θα λάμβανε πρόνοια ώστε η πράξη ή παράλειψή του να μη επιφέρει δυσμενείς συνέπειες για την εταιρία και τους τρίτους. Για να αποδοθεί

ευθύνη, με βάση τα παραπάνω, θα πρέπει ο δικαστής ή οποιοσδήποτε άλλος κρίνει την συγκεκριμένη πράξη, να δημιουργήσει ένα φανταστικό πρότυπο συνετού διαχειριστή, ανάλογα με τις συγκεκριμένες συνθήκες που θα του είχαν τεθεί υπόψη. Αυτή τη φανταστική συμπεριφορά θα πρέπει να τοποθετήσει μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, σύμφωνη με τις γενικές έννοιες «χρηστή» ή «συνετή» διαχείριση, στην συνέχεια θα συνέκρινε με την συμπεριφορά του συγκεκριμένου μέλους του Δ.Σ στην κρινόμενη περίπτωση. Τέλος, η συμπεριφορά του μέλους του Δ.Σ. για να θεωρηθεί ως αντιδεοντολογική, πρέπει να υπερβαίνει τα όρια του γενικού πλαισίου, μέσα στο οποίο θα διαγραφόταν η συμπεριφορά του συνετού διαχειριστή ή επιχειρηματία, η οποία αντιδεοντολογική συμπεριφορά μπορεί να εκδηλώνεται με διαφορετικές ενέργειες.

Πρόδηλη καθίσταται, μετά τα παραπάνω, η δυσχέρεια του δικαστή ή οποιουδήποτε άλλου καλείται να κρίνει ορισμένη συμπεριφορά, για την έκφραση υπεύθυνης γνώμης. Διότι καλείται να κρίνει εκ των υστέρων μία κατάσταση προσπαθώντας να έλθει στη θέση αυτού που έχει προβεί στην συγκεκριμένη ενέργεια, χωρίς να λάβει υπόψη του για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς, τα αποτελέσματα της πράξης ή παράλειψης αυτής. Επίσης, καλείται να κρίνει

μια πράξη χωρίς να έχει ούτε την συναισθηματική φόρτιση του προσώπου που χρειάστηκε να προβεί στην συγκεκριμένη πράξη, ούτε την πίεση του χρόνου για να αποφασίσει, ούτε τον επιχειρηματικό κίνδυνο που εκ των πραγμάτων καλείται να αναλάβει κάθε μέλος του Δ.Σ. Η δυσχέρεια αυτή επεκτείνεται ακόμη περισσότερο, όσο πιο πολύ απέχει χρονικά η διενέργεια της πράξης ή της παράλειψης από την αξιολόγησή της. Ακόμη η δυσχέρεια καθίσταται εντονότερη με δεδομένους τους επιχειρηματικούς κινδύνους που αποδέχεται και αναλαμβάνει ο διαχειριστής μέσα σε ένα μεταβαλλόμενο και μεταλλασσόμενο οικονομικό περιβάλλον δράσης επιχειρήσεων. Που επιβάλλει την άμεση αντιμετώπιση κάθε προβλήματος που θα εμφανισθεί, την χάραξη μακρόχρονης επιχειρησιακής στρατηγικής, ώστε να προλάβει τις τεχνολογικές και άλλες εξελίξεις και να αντιμετωπίσει τους ανταγωνιστές της εταιρίας, οι οποίοι αποβλέπουν στο να την αποβάλλουν από τον επιχειρηματικό χώρο ή να την ξεπεράσουν σε παραγωγικές, οικονομικές και άλλες επιδόσεις.

Έτσι, τα μέλη του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, είναι υποχρεωμένα να αναλαμβάνουν μέχρι σε ένα ορισμένο σημείο επιχειρηματικούς κινδύνους. Η έννοια του κινδύνου, λοιπόν, καθώς και η διαρκής μεταβολή των συνθηκών του

περιβάλλοντος δράσης των επιχειρήσεων, δικαιολογούν ως ένα βαθμό λανθασμένες εκτιμήσεις. Αρκεί μια τέτοια εκτίμηση, η οποία εκ των υστέρων αποδείχθηκε λανθασμένη, να μην οφείλεται σε ελαφρότητα, έλλειψης επαρκούς σκέψης και το κυριότερο σε δόλια και συμπαικτική συμπεριφορά του διαχειριστή.

Για το λόγο αυτό η έκφραση κρίσης για το αν μια πράξη ή παράλειψη βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της χρηστής διαχείρισης ή εκτός αυτών, είναι ιδιαίτερα δυσχερής και πρέπει να γίνεται μετά από στάθμιση όλων των παραγόντων που οδήγησαν στην λήψη της.

Με άλλα λόγια, η στοιχειοθέτηση ευθύνης του μέλους του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, προϋποθέτει την ύπαρξη πταίσματος με την έννοια της παράβασης συγκεκριμένης υποχρέωσης. Ως τέτοια υποχρέωση νοείται, όπως αναφέρθηκε και η υποχρέωση εκτέλεσης των καθηκόντων διοίκησης στο πλαίσιο που διαγράφεται από τις έννοιες χρηστή και συνετή διαχείριση. Η αναφορά στον όρο χρηστή και συνετή διαχείριση υπονοεί και έλεγχο σκοπιμότητας των αποφάσεων και των ενεργειών του Δ.Σ. με την έννοια ότι οι αποφάσεις και ενέργειες αυτές θα πρέπει να υπαγορεύονται από το στόχο της διαφύλαξης του εταιρικού συμφέροντος. Από την άποψη αυτή, οποιαδήποτε ενέργεια απομακρύνεται από το στόχο αυτό, θα

μπορεί να θεμελιώσει ευθύνη για τα μέλη του Δ.Σ.

Ως διαφύλαξη του εταιρικού σκοπού και του εταιρικού συμφέροντος, νοείται και η πρόβλεψη ζημιογόνων αποτελεσμάτων της σχετικής απόφασης ή πράξης, πάντοτε στο μέτρο που αυτό είναι αντικειμενικά εφικτό, με βάση την αρχή της συνετούς διαχείρισης. Η δυσχέρεια συναγωγής του πραγματικού σκοπού της λήψης απόφασης του Δ.Σ., η οποία είναι ξένη προς το εταιρικό συμφέρον, είναι εξαιρετικά μεγάλη, αν ληφθεί υπόψη η πολυμορφία των επιμέρους συμφερόντων, τα οποία περικλείει η έννοια του εταιρικού συμφέροντος.

Εξάλλου, η δυνατότητα πρόβλεψης ενός αποτελέσματος, εγγράφεται σε κάποιο βαθμό στο πλαίσιο της σκοπιμότητας της λήψης αποφάσεως. Η επένδυση, για παράδειγμα μεγάλου μέρους των διαθέσιμων της εταιρίας σε χρηματοοικονομικά προϊόντα που παρουσιάζουν αντικειμενικά αυξημένους κινδύνους, χωρίς την παράλληλη πρόνοια για την λήψη μέτρων για τον περιορισμό των κινδύνων από την μείωση της αξίας τους, η οποία θα ήταν δυνατόν αντικειμενικά να προβλεφθεί, ως πιθανή ή ενδεχόμενη, θα μπορούσε να συνιστά πράξη αντίθετη με την έννοια της συνετούς διοίκησης

και να θεμελιώσει την ευθύνη των προσώπων που θα έχουν λάβει τις σχετικές αποφάσεις.

Σε μια τέτοια περίπτωση, για την θεμελίωση της ευθύνης ελέγχεται κατά κάποιο τρόπο και η σκοπιμότητα της απόφασης, με βάση τα δεδομένα της υπόκριση περίπτωσης, ακριβώς επειδή τα αποτελέσματα της απόφασης, τα οποία τελικά οδηγούν στην ευθύνη των συγκεκριμένων προσώπων, θα μπορούσαν να είχαν προβλεφθεί και συνεπώς να είχαν αποφευχθεί. Ειδικότερα εξετάζεται κατά πόσο η συγκεκριμένη πράξη ήταν σκόπιμο να διενεργηθεί, με βάση συγκεκριμένα στοιχεία, τα οποία υπήρχαν κατά την λήψη της συγκεκριμένης απόφασης ή της υλοποίησής της και τα οποία απέβησαν καθοριστικά για τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης πράξεως.

Αυτή η δυσχέρεια ασφαλούς οριοθέτησης της βάσης της ευθύνης των μελών του Δ.Σ. προκαλεί τελικά δέος, με δεδομένο το γεγονός ότι η ευθύνη των μελών του Δ.Σ. δεν υπόκειται στην αρχή του περιορισμού της ευθύνης. Το πρόβλημα καθίσταται εντονότερο στο μέτρο που η σκοπιμότητα των εταιρικών αποφάσεων διακρίνεται από υποκειμενισμό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι κατά την στιγμή της λήψης της απόφασης, τα αποτελέσματα της δεν είναι ακόμη γνωστά. Εξάλλου, η αποδοχή ως ορθής κάποιας απόφασης, άλλης από αυτήν που θα έχει

ληφθεί και κατά συνέπεια θα έχει υλοποιηθεί, με υποθετική παράθεση των αποτελεσμάτων της, χωρίς αυτά να είναι δεδομένα, με την έννοια ότι δεν έχουν επέλθει, εφόσον δεν ακολουθήθηκε η συγκεκριμένη λύση, δεν αποτελεί κριτήριο απαλλαγμένο από κάθε υποκειμενισμό. Σε κάθε περίπτωση, η σκοπιμότητα των αποφάσεων του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την πλευρά των μετόχων, οι οποίοι δικαιούνται οποτεδήποτε, εφόσον δεν συμφωνούν με τις επιλογές του Δ.Σ. να ανακαλέσουν τα μέλη του, ως συνέλευση.

Ενδεικτικά, ο νόμος αναφέρει ως περιπτώσεις ευθύνης των μελών του Δ.Σ. τις περιπτώσεις που ο ισολογισμός περιέχει παραλείψεις ή ψευδείς δηλώσεις, οι οποίες αποκρύπτουν την πραγματική κατάσταση της εταιρίας. Η αναφορά αυτή είναι εντελώς ενδεικτική και δεν αποκλείει και άλλες περιπτώσεις ευθύνης, όπως αναφέρθηκε.

V. Αλληλέγγυος ευθύνη των μελών του Δ.Σ.

Η συλλογική δράση του Δ.Σ. έχει ως λογικό επακόλουθο την αλληλέγγυο ευθύνη των μελών του. Η αλληλέγγυος ευθύνη των μελών του Δ.Σ. είναι σύμφωνη με την ενότητα του Δ.Σ. ως εταιρικού οργάνου. Περαιτέρω, εξυπηρετεί και τα συμφέροντα των δανειστών της εταιρίας, για

τους οποίους θα ήταν ιδιαίτερα δυσχερές να αποδείξουν την ευθύνη των συγκεκριμένων μελών. Τα μέλη του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, τα οποία είναι υπεύθυνα σε αποζημίωση της εταιρίας, ευθύνονται εξάλλου σε ολόκληρο. Η ευθύνη εις ολόκληρον προκύπτει μόνο όταν υφίσταται είτε κοινό πταίσμα και κοινή πράξη περισσότερων συμβούλων, είτε κοινή αδικοπραξία περισσότερων συμβούλων, είτε περίπτωση ευθύνης εις ολόκληρον για ζημία που προκλήθηκε από περισσότερους, που ενεργούν συγχρόνως ή διαδοχικά.

Το μέλος, πάντως του Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, που εκτέλεσε σωστά τα καθήκοντά του, έχει την δυνατότητα να απαλλαγεί από κάθε ευθύνη, εφόσον αποδείξει ότι δεν υφίσταται πταίσμα του. Δηλαδή, εφόσον αποδείξει, όπως αναφέρθηκε, ότι κατέβαλε την επιμέλεια του συνετού οικογενειάρχη. Η έκφραση αυτή δεν είναι εντελώς επιτυχής. Διότι αυτή δεν έχει σχέση με την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας. Περισσότερο ορθή θα ήταν η έκφραση «επιμέλεια συνετού επιχειρηματία».

Η κοινή ευθύνη των μελών του Δ.Σ. προϋποθέτει πράγματι κοινή ενέργεια. Εάν κάποιο από τα μέλη του Δ.Σ. δεν συμμετείχε στην πράξη δεν γεννάται θέμα ευθύνης ως προς αυτόν. Οφείλει, όμως, το συγκεκριμένο μέλος

να αποδείξει ότι δεν συμμετείχε στην τέλεση της παράνομης πράξης. Αντίθετα η ευθύνη των συμβούλων είναι κοινή, αν υφίσταται αδυναμία καθορισμού του ποσοστού ευθύνης καθενός συμβούλου. Όπως γίνεται δεκτό δεν αρκεί ότι ο σύμβουλος δεν συμμετείχε στην παράνομη πράξη ή ότι μειοψήφισε. Οφείλει να αποδείξει ότι κατέβαλε κάθε προσπάθεια για να ματαιωθεί αυτή η απόφαση. Μόνη, επιπλέον, η απουσία του συμβούλου δεν τον απαλλάσσει από την ευθύνη του, εκτός αν η απουσία αυτή ήταν δικαιολογημένη.

Η απόδειξη ότι ένας σύμβουλος δεν συμμετείχε στην παράνομη ενέργεια είναι ευχερέστερη όταν έχει προηγηθεί κατανομή των εξουσιών των συμβούλων μεταξύ τους όταν έχουν οριστεί υποκατάστατοι του Δ.Σ. με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Και στην περίπτωση, όμως αυτή δεν αποκλείεται η ευθύνη των μελών του Δ.Σ., όταν αυτοί δεν άσκησαν την απαιτούμενη εποπτεία στους υποκατάστατους. Εάν, πάλι, η πράξη που προξένησε την ζημία στην εταιρία, διενεργήθηκε από μέλος του Δ.Σ. και τρίτο, η ευθύνη βαρύνει και τους δύο, ενώ η σχετική αγωγή μπορεί να απευθυνθεί και κατά του τρίτου, ο οποίος βρίσκεται σε ομοδικία με το μέλος του Δ.Σ.

VI. Εκτέλεση παράνομης απόφασης γενικής συνέλευσης.

Με την διάταξη του άρθρου 22 α παρ. 2 εδ. 2 ορίζεται ότι δεν υφίσταται ευθύνη των μελών του Δ.Σ., για πράξεις ή παραλείψεις που στηρίζονται σε σύνομες πράξεις της γενικής συνέλευσης. Από την διατύπωση αυτή συνάγεται ότι το Δ.Σ. υποχρεούται να μην εκτελεί παράνομες αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ή αποφάσεις αντίθετες με το καταστατικό της εταιρίας. Παράλληλα, όμως, το Δ.Σ. δεν μπορεί να επικαλεσθεί τυχόν οδηγίες των μετόχων για απαλλαγή από την ευθύνη του, αν αυτές δεν αποτέλεσαν απόφαση της γενικής συνελεύσεως.

Από την διατύπωση της παραπάνω διατάξεως, με την οποία προβλέπεται απαλλαγή των μελών του Δ.Σ. από την ευθύνη εφόσον η ενέργειά του στηρίζεται σε νόμιμη απόφαση της γενικής συνελεύσεως, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η απόφαση της γενικής συνέλευσης πρέπει να προηγείται της ενέργειας του συμβουλίου. Επίσης, η διοίκηση θυγατρικής εταιρίας δεν μπορεί να επικαλεστεί οδηγίες της μητρικής εταιρίας, προκειμένου να απαλλαγεί από την ευθύνη, ακόμη και αν η μητρική εταιρία κατέχει την απόλυτη πλειοψηφία των μετοχών της. Διότι η παράνομη απόφαση της γενικής συνέλευσης δεν υποχρεώνει την διοίκηση της εταιρίας σε εκτέλεση.

Ευθύνη των μελών του Δ.Σ. για ζημία που προκλήθηκε από στην εταιρία, υπάρχει ακόμη και όταν η εταιρία έχει τεθεί σε εκκαθάριση, πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους οι εκκαθαριστές που διορίστηκαν, αν παραμέλησαν να ασχοληθούν με τις τρέχουσες και κατεπείγουσες εταιρικές υποθέσεις.

VII. Υποχρέωση εχεμύθειας των μελών του Δ.Σ.

Ο νόμος (άρθρ. 22 α παρ. 3 του ν. 2190/1920), καθιερώνει την υποχρέωση των μελών του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας για την τήρηση εχεμύθειας. Η υποχρέωση εχεμύθειας περιλαμβάνει την απαγόρευση μετάδοσης όλων των απόρρητων πληροφοριών που τα μέλη έλαβαν γνώση εξαιτίας της ιδιότητάς τους ως συμβούλων. Εάν η γνώση του απορρήτου προέρχεται από άλλη δραστηριότητα του συμβούλου, η απαγόρευση ανακοίνωσής του δεν εμπίπτει στην διάταξη αυτή. Αλλά, δεν αποκλείεται να συνιστά παράβαση άλλης υποχρεώσεως του συμβούλου.

Ο χαρακτηρισμός κάποιας πληροφορίας ως απόρρητης, ώστε να απαγορεύεται η μετάδοσή της, κρίνεται από το ίδιο το Δ.Σ. Η υποχρέωση εχεμύθειας πάντως, δεν αποκλείει την ανακοίνωσή της στην γενική συνέλευση της εταιρίας. Διότι η γνώση της πληροφορίας αυτής, μπορεί να διαδραματίσει σπουδαίο ρόλο

και να συμβάλει ουσιαστικά στην λήψη ορθής αποφάσεως από την γενική συνέλευση. Αντίθετα, η αποσιώπηση τέτοιας πληροφορίας, είναι δυνατόν να θεμελιώσει ευθύνη του Δ.Σ.

Παράβαση της υποχρεώσεως τήρησης εχεμύθειας, αποτελεί η κοινολόγησή της προς βλάβη της εταιρίας και όχι όταν αποσκοπεί σε ωφέλειά της. Εξάλλου, η υποχρέωση εχεμύθειας δεν υφίστανται έναντι των άλλων μελών του Δ.Σ. Προς τα οποία πρέπει να αναγνωρισθεί η υποχρέωση ανακοίνωσης κάθε πληροφορίας, η γνώση της οποίας θα επηρέαζε την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Η υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας των συμβούλων εξακολουθεί να ισχύει και μετά την λήξη της θητείας τους, για όσες πληροφορίες υπέπεσαν στην αντίληψή τους κατά την διάρκεια αυτής. Το πότε παύει χρονικά η υποχρέωση κάθε συμβούλου στην τήρηση εχεμύθειας είναι ζήτημα που εξετάζεται κάθε φορά λαμβανομένων υπόψη και των ειδικών συνθηκών κάθε περίπτωσης.

VIII. Παραίτηση της εταιρίας από τις αξιώσεις αποζημιώσεως κατά των μελών του Δ.Σ.

Με την διάταξη του άρθρου 22 α παρ. 4 του ν. 2190/1920, καθιερώνεται η ευχέρεια της ανώνυμης εταιρίας να παραιτηθεί από αξίωσή της σε βάρος των μελών του Δ.Σ., ή να συμβιβαστεί με αυτά, κάτω βέβαια από ορισμένες προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές

πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι αφενός η πάροδος διετίας από την γένεση της αξίωσης και αφετέρου η απόφαση της γενικής συνέλευσης. Η παραίτηση ή ο συμβιβασμός πρέπει να αναγράφονται ως θέματα στην ημερησία διάταξη γενικής συνέλευσης που θα αποφασίσει σχετικά, με αιτιολογημένη απόφαση.

Η παραίτηση ή ο συμβιβασμός θα πρέπει να αναφέρονται σε συγκεκριμένες πράξεις ή παραλείψεις των μελών του Δ.Σ. Μπορεί, όμως, να αφορούν οποιαδήποτε αξίωση της εταιρίας σε βάρος των μελών του Δ.Σ. Αν, πάλι, πρόκειται για συμβιβασμό, η απόφαση της συνέλευσης πρέπει να αναφέρει και τους ουσιώδεις όρους του.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την παραίτηση ή τον συμβιβασμό, είναι να μην αντιτίθεται μειοψηφία του 1/4 του μετοχικού κεφαλαίου, που θα εκπροσωπείται στην συνέλευση. Ως αντίθεση της μειοψηφίας δεν νοείται η αποχή από την ψηφοφορία ούτε η λευκή ψήφος. Αλλά απαιτείται η αντίθεση αυτή να είναι σαφής και ορισμένη. Η αντίθεση αυτή των μετόχων, είναι σκόπιμο να καταχωρηθεί στα πρακτικά της γενικής συνελεύσεως, προκειμένου να είναι ευχερέστερη η απόδειξή της. Η τυχόν, όμως, παράληψη της καταχώρησης αυτής, δεν καθιστά άκυρη την παραίτηση ή τον

συμβιβασμό που θα συντελεσθεί. Διότι ο νόμος δεν εκλαμβάνει την μνείας της αντίθεσης των μετόχων στα πρακτικά της γενικής συνέλευσης ως προϋπόθεση του κύρους της αντίθεσης αυτής.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης, με την οποία αποφασίζεται η παραίτηση ή ο συμβιβασμός της εταιρίας με τα μέλη του Δ.Σ., κατά την παραπάνω διάταξη, μπορεί να προσβληθεί ως καταχρηστική, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Η διετία που προβλέπεται από την σχετική διάταξη του νόμου, αρχίζει από την γέννηση της αξίωσης κατά του συμβούλου και όχι από το χρόνο τέλεσης της πράξης που δημιούργησε την αξίωση. Η ύπαρξη ενδεχομένως κωλυμάτων που εμποδίζουν την έναρξη, την πρόοδο ή τη λήξη της παραγραφής ή που διακόπτουν την παραγραφή δεν επηρεάζουν την πάροδο της διετίας. Δεν είναι, πάντως, δυνατό η παραίτηση παραίτηση να διενεργηθεί πριν από την πάροδο της διετίας από την γέννηση της αξιώσεως.

Η συγκεκριμένη εισάγει κανόνες αναγκαστικού δικαίου. Οι προϋποθέσεις ωστόσο που θέτει είναι δυνατόν να καταστούν αυστηρότερες. Δεν εφαρμόζεται, όμως, και στις αξιώσεις της εταιρίας κατά των μελών του Δ.Σ. που δεν έχουν σχέση με την διοίκηση της εταιρίας. Επίσης, η παραίτηση της εταιρίας

από τις αξιώσεις αποζημίωσης κατά των μελών του Δ.Σ. καθώς και ο συμβιβασμός της με αυτούς δεν επιδρά στις αξιώσεις που έχουν οι τρίτοι κατά των συμβούλων προς αποζημίωσή τους. Ως τρίτοι, γίνεται δεκτό ότι νοούνται και οι μέτοχοι, για ατομικές αξιώσεις σε βάρος των συμβούλων. Οι αξιώσεις αυτές των μετόχων διατηρούνται ακόμη και αν ψήφισαν υπέρ της απαλλαγής των μελών του Δ.Σ.

ΙΧ. Παραίτηση της εταιρίας από τις αξιώσεις της κατά των μελών του Δ.Σ. και απαλλαγή των συμβούλων από την ευθύνη τους.

Η απαλλαγή των μελών του Δ.Σ. από την ευθύνη τους, καθιερώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 2190/1920. Για την απαλλαγή των μελών από την ευθύνη τους, απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης, η οποία λαμβάνεται μετά την ψήφιση του ισολογισμού με ονομαστική κλήση. Στην ψηφοφορία αυτή δικαιούνται να συμμετέχουν και τα μέλη του Δ.Σ., αλλά και οι υπάλληλοι της εταιρίας που είναι και μέτοχοι.

Χ. Ευθύνη των μελών του Δ.Σ. αλλοδαπών εταιριών.

Γίνεται δεκτό, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι αλλοδαπών ανωνύμων ασφαλιστικών εταιριών, που έχουν υποκαταστήματα στην Ελλάδα, ευθύνονται έναντι της εταιρίας που αντιπροσωπεύουν, όπως ακριβώς και τα μέλη των ανώνυμων ελληνικών

εταιριών έναντι αυτών. Για το θέμα αυτό υπάρχει ισχυρή αντίθετη άποψη, η οποία θεωρεί ότι για την περίπτωση αυτή ισχύει το δίκαιο του τόπου της έδρας της ανώνυμης εταιρίας.

XI. Παραγραφή των αξιώσεων αποζημίωσης της εταιρίας κατά των μελών του Δ.Σ.

Οι αξιώσεις της εταιρίας κατά των μελών του Δ.Σ. παραγράφονται με την πάροδο τριών ετών από την τέλεση της πράξεως και όταν πρόκειται για ζημία που προκλήθηκε από δόλο, μετά την πάροδο δέκα ετών.

XII. Ειδικές μορφές ευθύνης των μελών του Δ.Σ.

Τα μέλη του Δ.Σ. υποχρεούνται στην καταβολή των υποχρεώσεων της εταιρίας προς το Δημόσιο, το ΙΚΑ και στους τρίτους, οι οφειλές των οποίων εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ και με προσωπική τους κράτηση. Ο θεσμός της προσωπικής κράτησης διέπεται από την διάταξη του άρθρου 22 παρ. 4 του ν. 2523/1997. Απαραίτητη προϋπόθεση για την απαγγελία προσωπικής κράτησης είναι τα χρέη της εταιρίας να υπερβαίνουν κάποιο ποσό.

ι. Προσωπική κράτηση απαγγέλλεται σωρευτικά ή διαζευκτικά κατά του προέδρου του Δ.Σ., των διευθυνόντων και συμπραττόντων συμβούλων, καθώς και των άλλων προσώπων που αναφέρονται στοπ νόμο. Ως εντεταλμένοι από το

νόμο νοούνται τα μέλη του Δ.Σ. που μετέχουν ενεργά στην διοίκηση και διαχείριση της εταιρίας, αποκλειομένων των αναπληρωματικών μελών του Δ.Σ. ή εκείνων που έχουν δικαίωμα δεύτερης υπογραφής.

ii. Οι διευθύνοντες σύμβουλοι, οι διευθυντές και εκκαθαριστές της ανώνυμης εταιρίας ευθύνονται προσωπικά για την καταβολή του φόρου εισοδήματος, του φόρου κύκλου εργασιών, του φόρου προστιθέμενης αξίας και του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων. Η ευθύνη καταλαμβάνει μόνο τα ποσά που οφείλονται από την ανώνυμη εταιρία, ή τα παρακρατούμενα υπέρ των τρίτων από το φόρο εισοδήματος, ανεξάρτητα από το χρόνο στον οποίο αναφέρεται ο φόρος ή διενεργήθηκε η βεβαίωσή του.

iii. Με διατάξεις του νόμου (άρθρο 27 του ν. 1882/1990), επιτράπηκε η απαγόρευση εξόδου από την χώρα των εντεταλμένων με την διοίκηση και διαχείριση της ανώνυμης εταιρίας. Η απαγόρευση εξόδου επιβάλλεται μόνο για χρέη προς το δημόσιο και όχι άλλων ΝΠΔΔ ή ασφαλιστικών οργανισμών. Η απαγόρευση εξόδου δεν επιβάλλεται όταν έστω και ένας υπόχρεος είναι φερέγγυος και η είσπραξη των απαιτήσεων είναι εξασφαλισμένη από το δημόσιο. Η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα έχει επικριθεί, ως αντικείμενες στις διατάξεις του

Συντάγματος και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

iv. Με τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 1882/1990, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 23 του ν. 2523/1997, θεωρείται πλημμέλημα και τιμωρείται με μέγιστη ποινή έως 5 έτη, η μη καταβολή των ληξιπροθέσμων και βεβαιωμένων χρεών της ανώνυμης εταιρίας προς το Δημόσιο και τρίτους, πλην ιδιωτών. Ποινικά υπεύθυνοι για την καταβολή των χρεών αυτών, είναι οι ασκούντες την διοίκηση και διαχείριση ανώνυμης εταιρίας και οι διορισμένοι εκκαθαριστές της.

v. Με τις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 1 του ν. 703/77, επιβάλλεται χρηματική ποινή ως μορφή διοικητικής κύρωσης σε βάρος των εκπροσώπων ανωνύμων εταιριών, οι οποίοι συνάπτουν συμφωνίες, λαμβάνουν αποφάσεις και διενεργούν απαγορευμένες συγκεντρώσεις επιχειρήσεων ή καταχρώνται την δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Ως εκπρόσωποι της ανώνυμης εταιρίας στους οποίους επιβάλλεται η χρηματική κύρωση, νοούνται τα μέλη του Δ.Σ. και όταν πρόκειται για πλειοψηφική απόφαση, οι σύμβουλοι που την υπερψήφισαν.

vi. Με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 18 του ν. 146/1914 τιμωρείται η ανακοίνωση από μέλη του Δ.Σ. σε τρίτους χωρίς δικαίωμα απορρήτων της εταιρίας. Ως εμπορικά

απόρρητα νοούνται τα σχετιζόμενα με την εμπορική και οργανωτική φύση της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα η πρόθεση διενέργειας και των ειδικότερων όρων εξαγοράς ή συγχώνευση με άλλη επιχείρηση, οι κατάλογοι πελατών, τα κοστολόγια, οι υπολογισμοί τιμών, οι χορηγούμενες εκπτώσεις κλπ. Η υποχρέωση εχεμύθειας εξακολουθεί να δεσμεύει το μέλος του Δ.Σ. και μετά την αποχώρησή του από το Δ.Σ. και την θέση που κατείχε για ορισμένο χρονικό διάστημα.

vii. Με διατάξεις νόμων διώκεται ύστερα από μήνυση ο εκπρόσωπος της επιχείρησης ο οποίος δεν καταβάλει εμπρόθεσμα στους εργαζόμενους τις οφειλόμενες αποδοχές, όταν παραβιάζονται οι διατάξεις για τα χρονικά όρια εργασίας των εργαζομένων. Επίσης, διοικητικές και ποινικές κυρώσεις προβλέπονται για κάθε εργοδότη που παραβαίνει τις διατάξεις που ισχύουν για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων.

viii. Ποινικές κυρώσεις επιβάλλονται στους εκπροσώπους των ανωνύμων εταιριών, όταν αυτοί παραλείπουν την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών στο ΙΚΑ, είτε πρόκειται για εργατικές εισφορές που παρακρατούνται, είτε πρόκειται για τις αναλογούσες εργοδοτικές εισφορές. Η ποινική ευθύνη των προσώπων

αυτών, δεν αίρεται σε περίπτωση οικονομικής αδυναμίας του υποχρέου.

ix. Ποινική ευθύνη έχει και ο εκπρόσωπος της ανώνυμης εταιρίας, ο οποίος έχει ορισθεί αγορανομικός υπεύθυνος, για θέματα που αφορούν την νόθευση τροφίμων, την υπέρβαση των ανώτατων τιμών κλπ.

x. Χρηματικό πρόστιμο σε βάρος των μελών του Δ.Σ. επιβάλλεται όταν η ανώνυμη εταιρία ζητά την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο, με ανακριβείς και παραπλανητικές πληροφορίες που περιέχονται στο ενημερωτικό δελτίο. Παράλληλα τιμωρούνται με φυλάκιση και χρηματική ποινή τα μέλη του Δ.Σ. ανώνυμης εταιρίας, που δημοσιεύουν ανακριβή ή ψευδή στοιχεία, ή παραπλανεί το επενδυτικό κοινό ή επηρεάζει τις τιμές του χρηματιστηρίου.

XIII. Αξιώσεις κατά μελών του Δ.Σ. (άρθρ. 22β).

Το άρθρο 22β του ν. 2190/1920 ως συνέχεια του άρθρου 22 α, ορίζει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την θεμελίωση της ευθύνης των μελών του Δ.Σ. έναντι της εταιρίας, ρυθμίζει το ζήτημα της διαδικασίας ικανοποίησης των αξιώσεων της εταιρίας έναντι των συμβούλων, για την αποκατάσταση της ζημίας την οποία θα έχουν προκαλέσει στην εταιρία, με τις πράξεις και παραλείψεις τους.

Με τα στοιχεία αυτά, το πεδίο των δύο άρθρων είναι ταυτόσημο, τόσο ως προς τα υποκείμενα της ευθύνης όσο και ως προς το πρόσωπο που θα μπορέσει να επικαλεστεί τις σχετικές διατάξεις, για την αποκατάσταση της ζημίας του. Από την διατύπωση του άρθρου αυτού, παραμένει εκτός πεδίου εφαρμογής η διαδικασία αποκατάστασης της ζημίας των τρίτων, από την άσκηση των καθηκόντων των μελών του Δ.Σ.

Το άρθρο αυτό ορίζει τους όρους έγερσης της λεγόμενης εταιρικής αγωγής σε βάρος των μελών του Δ.Σ., τα οποία παρέβησαν τις υποχρεώσεις τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Με την εταιρική αγωγή επιδιώκεται η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη η εταιρία, από την συγκεκριμένη παράβαση. Την εταιρική αγωγή δικαιούται να ασκήσει το νομικό πρόσωπο της εταιρίας, που υπέστη την ζημία από την πράξη ή παράλειψη των μελών του Δ.Σ.

Από την εταιρική αγωγή θα πρέπει να διακρίνεται η ατομική αγωγή. Η αγωγή δηλαδή που δικαιούται να ασκήσει κάθε μέτοχος, σε βάρος των μελών του Δ.Σ. για την άμεση προσωπική ζημία που υπέστη. Η ατομική αγωγή θεμελιώνεται στις διατάξεις του κοινού δικαίου της αδικοπραξίας και όχι στις διατάξεις του άρθρου 22β και με αυτήν ο

μέτοχος ζητά την αποκατάσταση της άμεσης προσωπικής του ζημίας.

Ο νόμος αναγνωρίζει το δικαίωμα έγερσης της εταιρικής αγωγής, καταρχήν στη γενική συνέλευση των μετόχων, η οποία συνιστά το ανώτατο όργανο της εταιρίας. Από την πλευρά του το Δ.Σ. το οποίο απολαμβάνει την εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας των μετόχων, να αρνείται την έγερση της εταιρικής αγωγής. Για το λόγο αυτό ο νόμος παραέχει το δικαίωμα να ασκήσει την εταιρική αγωγή οργανωμένη μειοψηφία, η οποία αντιπροσωπεύει το 1/3 του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Το υψηλό ποσοστό της μειοψηφίας που υιοθετείται από το νόμο, αποσκοπεί στην αποφυγή της χρησιμοποίησης της δυνατότητας έγερσεως της εταιρικής αγωγής ως μέσο πίεσης προς τα μέλη του Δ.Σ. Πίεση που θα είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία εμποδίων στην άσκηση των καθηκόντων των μελών του Δ.Σ., τα οποία υπό τον φόβο της ασκήσεως εταιρικής αγωγής σε βάρος τους, θα απέφευγαν να λάβουν αποφάσεις και να αντιμετωπίσουν φλέγοντα θέματα της εταιρίας.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για την άσκηση της εταιρικής αγωγής, αλλά και η αίτηση της μειοψηφίας πρέπει να καθορίζει επακριβώς την αξίωση για την οποία αποφασίζεται ή ζητείται η έγερσή της και τα πρόσωπα κατά των οποίων στρέφεται η αξίωση.

Αυτονόητο είναι ότι όταν η εταιρική αγωγή ασκείται με απόφαση της γενικής συνέλευσης, πρέπει να προβλέπεται ως θέμα ημερησίας διάταξης. Το δικαίωμα, εξάλλου, της μειοψηφίας να ασκήσει την εταιρική αγωγή, δεν μπορεί να ακυρωθεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης. Διότι το δικαίωμα αυτό, παρέχεται αυτοτελώς στην μειοψηφία.

Η αίτηση της μειοψηφίας υποβάλλεται στην εταιρία, που εκπροσωπείται νόμιμα από το Δ.Σ. Από την υποβολή της αιτήσεως αρχίζει και η προθεσμία του νόμου. Η αίτηση πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του εγγράφου, το οποίο μπορεί να είναι και το πρακτικό συνεδριάσεως του οργάνου, κατά την διάρκεια της οποίας υποβλήθηκε το σχετικό αίτημα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή αιτήσεως της μειοψηφίας για την άσκηση εταιρικής αγωγής, είναι οι μέτοχοι που υποβάλουν την σχετική αίτηση να έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του μετόχου 3 μήνες τουλάχιστον πριν από την υποβολή της αιτήσεως. Με τον όρο αυτό ο νόμος θέλει να αποκλείσει τις ευκαιριακές συσπειρώσεις μετόχων με σκοπό να δημιουργήσουν προβλήματα στην εταιρία. Οι προϋποθέσεις πάντως αυτές δεν απαιτούνται στην περίπτωση που η ζημία προκλήθηκε με δόλο των μελών του Δ.Σ.

Η αγωγή πρέπει να ασκηθεί μέσα σε έξι μήνες από την ημέρα της γενικής συνελεύσεως ή της υποβολής του αιτήματος από την μειοψηφία. Το Δ.Σ. υποχρεούται να ασκήσει την αγωγή, χωρίς να εξετάσει την βασιμότητά της, ή εάν υφίσταται πράγματι η αξίωση της εταιρίας κατά των μελών του Δ.Σ. ή εάν η έγερση της αγωγής ενδείκνυται για την εξυπηρέτηση του εταιρικού σκοπού. Ακόμη είναι αδιάφορο για την άσκηση της εταιρικής αγωγής εάν το εναγόμενο πρόσωπο εξακολουθεί να έχει την ιδιότητα του μέλους του Δ.Σ. Επίσης δεν επηρεάζει την άσκηση της αγωγής το ότι κάποιος από τους μετόχους της μειοψηφίας που ζήτησαν την άσκησή της έχει μεταβιβάσει τις μετοχές του.

Τόσο η γενική συνέλευση όσο και η μειοψηφία έχουν το δικαίωμα να διορίσουν ειδικούς εκπροσώπους της εταιρίας για την διεξαγωγή της δίκης σε βάρος των μελών του Δ.Σ. Οι ειδικοί εκπρόσωποι ορίζονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης, όταν η αγωγή ασκείται με απόφασή της, είτε με δικαστική απόφαση όταν ασκείται με αίτηση της μειοψηφίας. Ο διορισμός ειδικών εκπροσώπων είναι υποχρεωτικός όταν η αγωγή πρόκειται να ασκηθεί εναντίον του συνόλου των μελών του Δ.Σ.

**XIV. Ασυμβίβαστο διευθυνόντων
συμβούλων (άρθρο 23) .**

Με το άρθρο 23 του ν. 2190/1920, καθιερώνονται απαγορεύσεις στους διευθύνοντες συμβούλους της εταιρίας και στους διευθυντές αυτής να ασκούν για δικό τους λογαριασμό πράξεις που υπάγονται και στον εταιρικό σκοπό της ανώνυμης εταιρίας. Η απαγόρευση αυτή έχει ως σκοπό να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγκρουση μεταξύ των ατομικών συμφερόντων του διοικητή της ανώνυμης εταιρίας και των συμφερόντων του νομικού προσώπου της εταιρίας. Η διάταξη αυτή εισάγει προληπτική απαγόρευση ανταγωνισμού σε βάρος των μελών του Δ.Σ και των διευθυντών της εταιρίας και θεωρεί εκ των προτέρων αντίθετη προς τις υποχρεώσεις του διοικητή της εταιρίας την συγκεκριμένη συμπεριφορά, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί συγκεκριμένη ζημία.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την απαγόρευση αυτή είναι οι πράξεις να ασκούνται από τον διοικητή της ανώνυμης εταιρίας κατ'επάγγελμα είτε για δικό του λογαριασμό, είτε για λογαριασμό τρίτων. Η γενική συνέλευση της εταιρίας πάντως, μπορεί να αποφασίσει την παραχώρηση αδείας στο συγκεκριμένο πρόσωπο για την διενέργεια τέτοιων πράξεων.

Σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεων που προβλέπονται από την διάταξη αυτή η εταιρία δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση από τον παραβάτη. Η κύρωση που

προβλέπεται είναι η αξίωση αποζημίωσης. Μπορεί, όμως, η γενική συνέλευση να αποφασίσει να ζητήσει να θεωρηθούν οι πράξεις αυτές ότι έγιναν για δικό της λογαριασμό (της εταιρίας), αν οι πράξεις έγιναν για λογαριασμό του ιδίου του συμβούλου ή του διοικητή, είτε να ζητήσει να δοθεί στην εταιρία η αμοιβή που καταβλήθηκε για την διενέργεια των πράξεων αυτών, αν διενεργήθηκαν για λογαριασμό τρίτου.

Οι απαιτήσεις της εταιρίας που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, κατά των συμβούλων ή των διευθυντών της παραγράφονται μετά την πάροδο ενός έτους από την ανακοίνωση των συγκεκριμένων πράξεων σε συνεδρίαση του Δ.Σ. ή από την κοινοποίησή τους στην εταιρία από μέτοχο. Σε κάθε περίπτωση, η παραγραφή επέρχεται με την συμπλήρωση πέντε ετών από τον χρόνο διενέργειας της απαγορευμένης πράξεως.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ :

Από όλα τα παραπάνω, φαίνεται ο ρόλος του Δ.Σ. και των μελών του για την λειτουργία και την επίτευξη του σκοπού της ανώνυμης εταιρίας. Το Δ.Σ. της ανώνυμης εταιρίας, ουσιαστικά αποτελεί τον κινητήριο μοχλό κάθε ανώνυμης εταιρίας, το οποίο καλείται να εφαρμόσει στην πράξη τις επιταγές του καταστατικού και τις αποφάσεις της

γενικής συνελεύσεως, προκειμένου να επιτευχθεί ο εταιρικός σκοπός. Που είναι η κερδοφόρα δράση της εταιρίας και η επίτευξη θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων από την δράση της. Για το λόγο αυτό το Δ.Σ. πρέπει να αντιδρά άμεσα και να δίδει λύσεις σε όσα θέματα προκύψουν κατά την λειτουργία της εταιρίας, έχοντας πάντα ως γνώμονα το συμφέρον της εταιρίας. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, απαιτείται το Δ.Σ. να επιδεικνύει σύνεση και σωφροσύνη και να διαθέτει ευρεία αντίληψη του πλαισίου μέσα στο οποίο καλείται να λειτουργήσει η ανώνυμη εταιρία.

Ο νόμος έχει προβλέψει ιδιαίτερα αυξημένες αρμοδιότητες για το Δ.Σ. κατά την λήψη αποφάσεων για την διοίκηση της εταιρίας. Ταυτόχρονα, όμως, προβλέπει και σημαντικές κυρώσεις σε βάρος των μελών του, αν δεν επιδείξουν την συμπεριφορά που πρέπει κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Νικ. Κ. Ρόκα, Εμπορικές εταιρίες, έκδοση 4^η, εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.

Ευάγγελου Περάκη, Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας (Το Διοικητικό Συμβούλιο άρθρα 18 - 24 κ.ν. 2190/1920), β' έκδοση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Μιλτιάδη Λεοντάρη, Ανώνυμες εταιρίες,
έκδοση 2004, εκδόσεις Πάμισος.

Γιάννη Ε. Βελέντζα, Ανώνυμη εταιρία,
έκδοση 1999.